

Toelichting ontwikkelingen mestbeleid

Gerard Velthof, voorzitter

www.cdm.wur.nl

Opzet presentatie

- CDM
- Maatregelen uit de derogatiebeschikking
- Mestplafonds
- Wetenschappelijk onderbouwing derogatie
- Mestplaatsing
- Grasland versus bouwland

Samenstelling CDM

Voorzitter: Prof.dr.ir. G.L. Velthof, (Wageningen University & Research)

Leden

- Prof.dr.ir. E. Meers, (Universiteit Gent)
- Prof.dr.ir. M.K. van Ittersum, (Wageningen Universiteit)
- Dr.ir. J. Dijkstra, (Wageningen Universiteit)
- Prof.dr. H.A.C. Runhaar (Universiteit Utrecht)
- Prof.dr.ir. A.G.J.M. Oude Lansink, (Wageningen Universiteit)
- Dr. M.A. Wiering, (Radboud Universiteit Nijmegen)
- Dr.ir. C.G. Kocks, (AERES Hogeschool)

Secretaris: Ir. E.M.P.M. (Erwin) van Boekel, Wageningen University & Research

Adviseur: Dr. Lena Schulte-Uebbing, Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)

Maatregelen uit de derogatiebeschikking

- Verlaging mestplafonds in 2025

} Lagere
mestproductie

- Uitefasering derogatie 2022 – 2026

- vanaf 2026 geen derogatie meer

- Aanwijzing nutriënten verontreinigde gebieden

- 20% korting stikstofgebruiksnorm in 2025

} Minder
mestplaatsingsruimte

- Bemestingsvrije bufferstroken langs waterlopen

Toediening van stikstof aan landbouwgronden

Mesttype	N gift in 2021 (kton N per jaar)		
	Grasland	Bouwland	Totaal
Dierlijke mest	198	150	348
Kunstmest	159	39	198
Compost ed	4	8	12

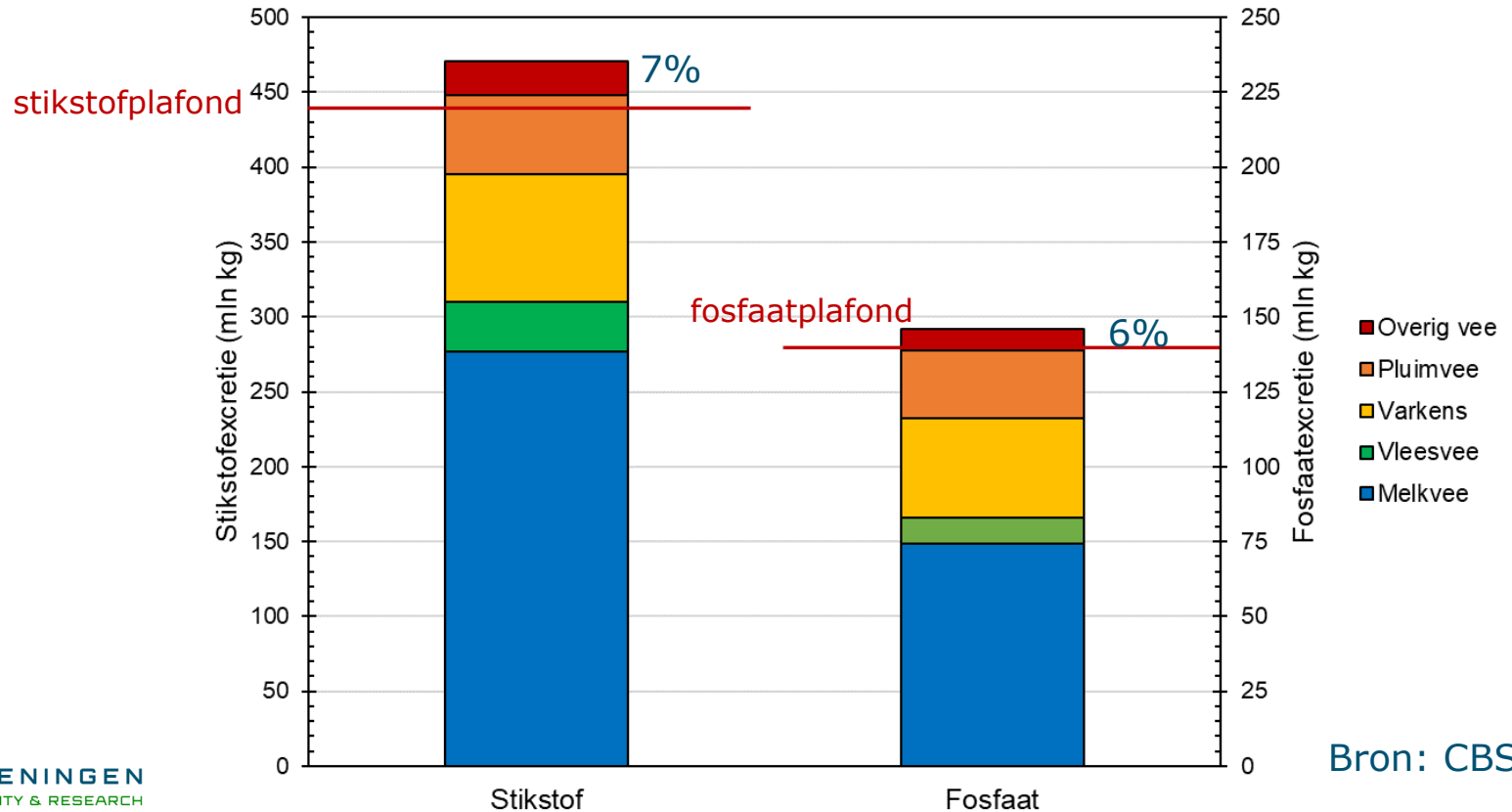
Dierlijke mest is inclusief beweiding

Effecten maatregelen uit de derogatiebeschikking

Daling van

- Nitraatconcentratie grondwater: 11- 14% (8 mg/l)
 - Uit- en afspoeling stikstof naar oppervlaktewater: 4 – 9%
 - Uit- en afspoeling fosfor naar oppervlaktewater: 2 – 5%
 - Ammoniakemissie: 10%
 - Methaanemissie: 6%
 - Lachgasemissie: 6%
- Nb. Uitgegaan van 10% krimp veestapel en geen verandering landgebruik

Mestplafonds 2025 t.o.v. mestproductie in 2023

Verlagen mestproductie

Twee opties:

- Verlagen stikstof- en fosfaatexcretie door rantsoenmaatregelen
- Krimp van de veestapel

Verlagen excretie via voerspoor

- Melkvee:
 - Perspectieven voor verlagen ruw eiwitgehalte
 - Minder perspectief voor verlagen fosfaatexcretie
- Varkens. Mogelijkheden via keuze grondstoffen, aminozuren, fytase
- Pluimvee. Minder perspectieven

Orienterende berekeningen

- Verschillende manieren om ruweiwitgehalte melkvee te laten dalen
 - Via krachtvoer
 - Meer snijmaïs ten koste van gras in het rantsoen
 - Lager stikstofgehalte in het gras
- Minder eiwit in rantsoen melkvee leidt ook tot minder ammoniakemissie

Orienterende berekeningen

Verlaging ruweiwitgehalte van 165 g/kg (2023) naar

- 158 g/kg → 16 mln kg (3%) reductie van de stikstofexcretie
- 155 g/kg → 23 mln kg (5%) reductie van de stikstofexcretie

Stikstofplafond wordt met 31 mln kg overschreden

Krimp

- Opkoopregelingen LBV en LBV+ onvoldoende (Reinds ea., 2024)
 - Budgetten recentelijk verhoogd
- Krimp
 - lagere emissies van ammoniak en methaan
 - Lagere mestoverschot en afzetkosten
- Dierenwelzijn (daling verwacht in aantal vleeskuikens)

Wetenschappelijke onderbouwing van de derogatie

Wetenschappelijke onderbouwing derogatie

Onderbouwing in 2006: grasland heeft een

- lang groeiseizoen
- hoge stikstofopname
- hoge denitrificatiecapaciteit

Available online at www.sciencedirect.com

Europ. J. Agronomy 27 (2007) 102–114

**European
Journal of
Agronomy**

www.elsevier.com/locate/eja

Permissible manure and fertilizer use in dairy farming systems on sandy soils in The Netherlands to comply with the Nitrates Directive target

J.J. Schröder^{a,*}, H.F.M. Aarts^a, J.C. van Middelkoop^b, R.L.M. Schils^b,
G.L. Velthof^c, B. Fraters^d, W.J. Willems^e

Wetenschappelijke onderbouwing derogatie

CDM-advies 'Toetsing wetenschappelijke onderbouwing Nederlandse derogatie van de Nitraatrichtlijn' (2021):

"Dus, de criteria en argumenten waarop de derogatie destijds was gebaseerd (lang groeiseizoen, hoge stikstofopname en hoog denitrificatievermogen), zijn nog steeds geldig"

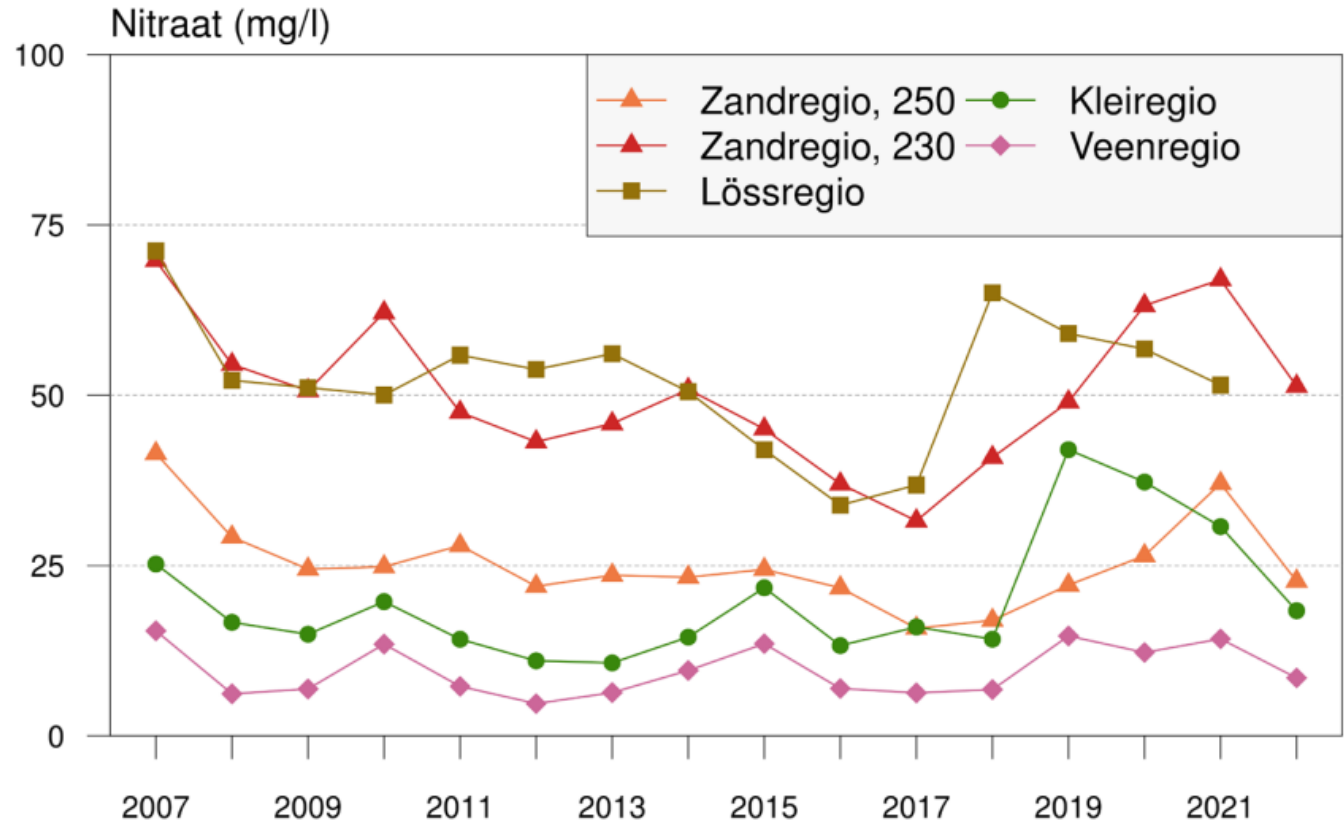
Risico op nitraatuitspoeling melkveebedrijven

Risico op nitraatuitspoeling is beperkt op gemaaid grasland, voor zowel dierlijke mest als kunstmest

Risico op nitraatuitspoeling bij

- Beweiding in het najaar
- Snijmaïs, met name bij een slecht ontwikkeld vanggewas
- Snijmaïs op gescheurd grasland
- Graslandvernieuwing in augustus
- Droogte

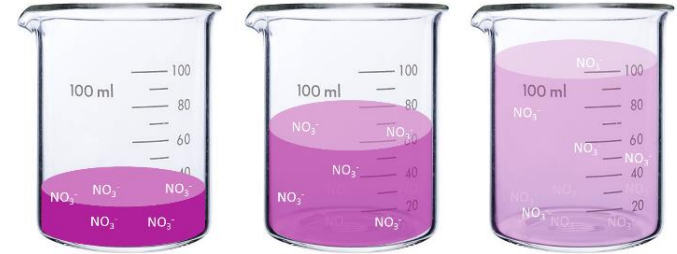
Nitraatconcentratie derogatiebedrijven

Droogte

Waarom nam nitraatconcentratie toe in 2018 en later?

- Indikkingseffecten door minder water
- Lagere gewasopbrengsten
- Lagere denitrificatie door daling van het grondwaterpeil
- Hoge mineralisatie na droogte

Inbreng CDM in consultatie van de Nitraatrichtlijn

- Rekening houden met klimaatverandering
 - Trends over langere tijd + extra indicatoren
- Duidelijke doelstellingen in de nitraatrichtlijn
 - Nitraatnorm: tijd en ruimte
 - Eutrofiering: duidelijke link met KRW leggen
- Effectieve maatregelen
 - Gebalanceerde stikstofbemesting, met aanvullende maatregelen als niet aan de nitraatnorm wordt voldaan
 - Afwenteling naar andere emissies voorkomen

Mestplaatsingsruimte

Mestplaatsingsruimte

- Niet plaatsbaar mestoverschot: 59 mln kg N in 2026 (NCM)
- Maatregelen
 - Minder mestproductie: voerspoor en/of krimp
 - Meer afzet in de akkerbouw
 - RENURE en andere mestverwerkingstechnieken

Mestplaatsingsruimte in de akkerbouw

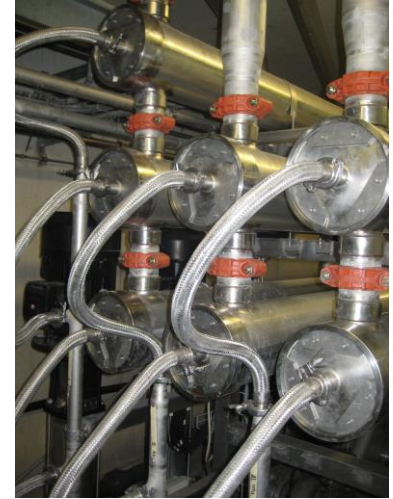
Is er ruimte binnen de akkerbouw?

- Gebruik dierlijke mest in de akkerbouw (<https://agrimatie.nl/>)
 - Zandgronden: ongeveer 120 kg N per ha
 - Kleigronden: ongeveer 80 kg N per ha

- Waarom norm dierlijke mest (170 kg N per ha) niet opgevuld?
 - Gebruik kunstmest om landbouwkundige redenen
 - Fosfaatgebruiksnorm limiteert de dierlijke mestgift

RENURE

- Kan kunstmest vervangen
- Niet duidelijk welke producten en eisen
- Hoe produceren?
 - grootschalige installaties
 - bedrijfsniveau
- Nieuwe meststoffen: landbouwkundige en milieukundige consequenties
- Geen oplossing voor de korte termijn

Andere mestverwerkingstechnieken

- Naast RENURE ook andere mestverwerkingstechnieken die de benutting van nutriënten uit mest kunnen verhogen
 - biologische verwerking stikstofoverschot door nitrificatie – denitrificatie

Behoud grasland wordt gestimuleerd

Grasland versus bouwland

- Lagere nitraatuitspoeling
- Kleiner risico op afspoeling van stikstof en fosfaat
- Meer koolstofopslag
- Hogere biodiversiteit (bodem en bovengronds)/landschappelijk
- Meer stikstof in rantsoen bij gras dan snijmaïs
- Hogere ammoniakemissie bij mesttoediening

Lange termijnvisie op landbouw nodig!

Bedankt!

